

SIIRTOLAPUUTARHA - KESTÄVÄÄ KESÄNVIIETTOA KAUPUNGISSA

Mikä on siirtolapuutarha?

- puutarhaviljelytarkoitukseen varattu alue, joka on jaettu 250-500 m²:n palstoihin. Palstalle saa rakentaa tyyppipiirustusten mukaisen mökin, jonka koko on suhteessa palstan kokoon;
- taajamassa tai sen liepeillä sijaitseva pieni puutarha, jossa palstat on määritelty siten, että ne muodostavat kokonaisuuden; 1900-luvun alussa sekä myöhemminkin yleisimmin käytetty muoto on ollut ruutukaava, jossa jokainen palsta muodostaa oman ruutunsa. Sittemmin siirtolapuutarhoissa on käytetty enemmän mielikuvitusta ja vaihtelua.
- esteettisesti yhtenäinen ja kaunis kokonaisuus
- palsta pidetään hoidettuna; siellä viljellä hyötykasveja ja/tai koristekasveja
- tiivis ”kyläyhteisö”, jonka jäsenet pyörittävät yhdistystoimintaa, pitävät talkoita, järjestävät retkiä, juhlia yms. yhteistä toimintaa;
- siirtolapuutarhatoiminta on virkistystoimintaa, joka sopii luontevasti kaupungin muun virkistystoiminnan yhteyteen ja on osa sitä

Historiaa

- ensimmäiset varsinaiset siirtolapuutarhat perustettiin Saksassa 1870-luvulla
- Suomeen siirtolapuutarha-aate tuli joko suoraan Saksasta tai Ruotsin kautta
- ensimmäinen siirtolapuutarha perustettiin vuonna 1916 Tampereen Hatanpäähän, josta se siirrettiin Niihamaan vuonna 1977
- tällä hetkellä Suomessa on viitisenkymmentä siirtolapuutarhaa (käytetään myös nimeä ryhmäpuutarha), joista 32 kuuluu Suomen Siirtolapuutarhaliittoon

Maankäytön näkökulmasta tarkasteltuna siirtolapuutarhoissa toteutuvat ekonomia, ekologia, estetiikka ja etiikka. (emeritusprofessori Pekka V. Virtasen neljä E:tä.)

1900-luvun alussa sekä myöhemminkin yleisimmin käytetty muoto oli ruutukaava, jossa jokainen palsta muodosti oman ruutunsa. Sittemmin siirtolapuutarhoissa on käytetty enemmän mielikuvitusta ja vaihtelua.

Sijainti

Siirtolapuutarhan suunnittelussa huomioon otettavia tärkeitä seikkoja:

- hyvien liikenneyhteyksien päässä
- luonnonkaunis sijainti, mieluiten etelärinne
- sopivaa peltomaata vihannesten viljelyyn yms.
- lähellä mielusti koko perheen virkistäytymispaikkoja, kuten esim. urheilumahdollisuuksia, uimarantaa, ulkoilualueita yms.
- alue ei saa olla altis kylmille talville ja halleille
- ympäröivä luonto otettava huomioon suunnittelussa
- siirtolapuutarha-alueella pitää olla mahdollisuus rakentaa: mökit, palvelu- ja yhteistilat (kerhotalo tms.), sauna wc ja suihku, jätehuolto, kioski yms.
- palstojen koko voi olla 200-500 m², jossa rakennusoikeutta 20-50m²
- alueen tulisi mieluiten olla kunnan omistama, ja kunnan tulisi se myös kaavoittaa (rp-merkintä)
- vesi- ja jätehuolto tulee hoitaa ennen alueen rakentamista
- suunnitelmassa tulee ottaa huomioon mahdollinen laajenemistarve
- yhteistilat tulee mieluiten toteuttaa kunnan kanssa yhteistyössä
- kunnan tulee antaa mökkien ulkonäköä ja väritystä koskeva seikkaperäinen ohjeistus
- kunta hyväksyy tyyppipiirustukset ja hakee palstanvuokraajille rakennusluvut
- mökkien rakentamisen suorittaa joko kunta, palstanvuokraaja tai kolmas osapuoli
- vuokra-ajan tulee olla pitkä, mielusti 20-30 vuotta
- palstanvuokraajien (siirtolapuutarhureiden) tulee olla järjestäytyneitä, jotta he voivat ohjailla alueen kehitystä yhdessä toivomaansa suuntaan
- alueella tulee olla myös ns. viheralue yhteiseen käyttöön
- jätehuolto tulee hoitaa ekologisesti
- siirtolapuutarhapalstaa tulee viljellä luonnonmukaisesti ilman torjunta-aineita ja keinolannoitteita

Siirtolapuutarhat ovat hyvin hoidettuja, persoonallisia, pienipiirteisiä puistoja

Eriyisesti suurkaupungeissa siirtolapuutarhat toimivat virkistys- ja viheralueina, ja niihin tulee olla pääsy kaikilla kaupunkilaisilla. Palstoille luonnollisestikaan ei ole pääsyä muilla kuin mökin omistajilla.

Siirtolapuutarha tulisi suunnitella siten, että alueella polveilee kävelyreittejä myös ulkopuolisille iltakävelijöille. Reitit on suunniteltava siten, että mökkiläisen normaali elämä ei häiriinny.

Kun siirtolapuutarha liittyy kaupungin muuhun toimintaan, alueen perustamiskustannukset jakaantuvat muiden toimintojen kanssa; kaupungille edullisempaa.

Siirtolapuutarhat ovat kaupungin viheralueita, joiden ylläpitokustannukset ovat vain osittain kaupungin harteilla.

Kaupungin hoidettavaksi jäisivät ”julkiset” jalankulkureitit ja niihin liittyvät yhteisalueet.

Muoto ja koko

Perinteisesti siirtolapuutarha-alue on ollut ruutukaavan muodossa, mutta se voidaan tehdä myös esimerkiksi siten, että ryhmitellään mökit soluiksi, siten että niillä on yhteinen huoltokäytävä tai –kuja sekä muut yhteiset palvelut. Jotta alue ja yhdistys olisivat toimivia, palstoja tulisi olla vähintään 30. Periaatteessa seudun kaikilla perheillä pitäisi olla mahdollisuus siirtolapuutarhapalstaan.

Siirtolapuutarhan merkitys

Kaupungistuvassa maailmassa siirtolapuutarhojen merkitys kiireisen ihmisen lähivirkistäytymispaikkana kasvaa jatkuvasti. Kuten tiedämme, kaikilla ei ole mahdollisuutta tai halua hankkia kesäparatiisia, joka sijaitsee meren tai järven rannalla kaukana, jopa satojen kilometrien päässä, kaupunkikodista.

Siirtolapuutarhapalsta on jokaiselle mahdollisuus rentoutua arkisten kiireiden keskellä. Myös ihmisten välinen sosiaalinen kanssakäyminen siirtolapuutarha-alueella on monelle tärkeää.

Siirtolapuutarha-alueella jokainen vuosi on vihervuosi!